

Inhoud

Van woorden gemaakt 11

VROEGER

de dag 25

mama gedicht 26

het is vanavond vroeg donker 29

littekens 30

Mijn vader liep hier met mijn moeder 31

het moet groeien 32

het kind ziet in de verte 33

een moeder maakte het paradijs 34

omdat ik ademde 36

droom 37

al met aarde 38

in een lade 39

schilder in tuin 40

een winteravond 41

OORLOG

elba 45

in de straten 47

darf ich mitfahren? 48

hamburg 49

flensburg 1953 50

quadratmeter 51

Hoe ver daalt men af in een oorlog? 52

gebeurtenis 53

drs van schaffelaar 54

jeugdsentiment de jaren '40 56
sprakeloos landschap 57
drie heldenzangen
    eerste zang 58
    tweede zang 59
    derde zang 60
lege volièrre in artis 62
als er geen oorlog is 63

LEVEN

een uur leven (4) 67
het leeft 68
dat is alles 69
Leven in een huis 70
bomen/gras/bergen 71
operatie thuiskomst 72
ontmoeting 73
genealogisch 74
twee zelfstandigheden aan weerszijden 75
dit is 76
een woord 77
het meesterwerk: lichtrose maan, vol 78
drijvend 79
station hembrug 80
De zomer is grijs deze zomer 81
zomergedicht 82
de tijd staat open 83
binnen 84

VERBINDINGEN

l'humour noir 87
van de liefde 88

niet ver 89
Een voorjaarsmaaltijd eet de vrede 90
weer een bedoeling 91
de wind gaat liggen 92
driewerf voor elb
    1 93
    2 94
    3 95
Kijk, het heeft gewaaid 96
Vrienden, hoe wij die zomer daar zaten 97
10 mei 1994 98
toen wij nog jong waren 99
woorden als deze 100
totaal witte kamer 101
niet geschreven 102
in de boomgaard 103
toen wij 104

HUIS, TUIN

in de wand 107
uit en thuis
    1 108
    2 109
    3 110
    4 111
uitzicht 112
tijden 113
Het is zo vandaag als altijd, heel lang 114
De pleisterplaats is onderwijl, doodgaan 115
aire 116
een geur van verbrande veren 117
het huis 118
de tuin 119
drie jonkvrouwen weergekeerd 120

afscheid 121
gemompel 122
alleen in de tuin 123

HET MAKEN

een huis 127
de taal 129
ik heb nooit 130
maar nu de taal 131
zonder kleuren 132
alles is er 133
ik zeg het maar vooruit 134
grote gebeurtenissen 135
kwart voor drie: het ideaal 136
neem bijvoorbeeld een gedicht 137
doe die deur open 138
wie is de echte? 139
Zo helder is het werkelijk zelden, men ziet 140
dit onophoudelijk uitstel 141
Zoals het boek zich sluit, de hond 142
gedicht van woorden gemaakt 143
sleutel 144

DE DOOD

dood van een boom 147
van eiland naar land 148
'le poète y. sur son lit de mort'
De kamer moet men verzinnen: wat zwart is 149
Van alle maken is doodmaken 150
Als de dood: men is 151
Iemand die zich doodmaakt 152
de laatste dagen van de zomer 153

roerloos 154
men moet 155
een nadag 156
de winter staat stil 157
men 158
dus vredig de avond 159
terwijl men tafelt 160
stilleven 161
de ochtend 162

Verantwoording 165